

SCHETS AANPAK PERMANENT ONDERHOUDSSPOOR

AANLEIDING

Nadat gebleken was dat er onvoldoende draagvlak bij de waterschappen was voor de voorstellen van de Commissie Aanpassing Belastingstelsel is met elkaar geconstateerd dat er voor een aantal waterschappen urgente knelpunten in het belastingstelsel aanwezig zijn. Tevens is geconstateerd dat als een aantal waterschappen vastloopt met het huidige stelsel dit een probleem is van alle 21 waterschappen. De Ledenvergadering heeft, om de slagingskans te vergroten en snel met een oplossing voor de knelpunten te kunnen komen, op 13 december 2019 heel bewust gekozen voor het geven van een beperkte en overzichtelijke opdracht aan de Stuurgroep Aanpassing Belastingstelsel. De opdracht luidt dat er een oplossing moet worden gevonden voor de urgente knelpunten en dat een aantal meekoppelkansen moet worden benut. Omdat er naast urgente knelpunten en meekoppelkansen nog aanvullende wensen zijn als het gaat over een toekomstbestendig belastingstelsel heeft het bestuur van de Unie in diezelfde Ledenvergadering toegezegd zich te zullen ontfemen over het permanente onderhoudsspoor belastingstelsel waterschappen. Met deze notitie geeft het Bestuur van de Unie van Waterschappen een eerste inzicht in de scope en aanpak van dit spoor.

Het is belangrijk om hierbij te benadrukken dat het permanent onderhoudsspoor geen onderdeel uitmaakt van de opdracht aan de Stuurgroep Aanpassing Belastingstelsel, maar onder regie van het bestuur van de Unie zal worden uitgevoerd.

PERMANENTE ONDERHOUDSSPOOR

Het is goed om eerst meer duidelijkheid te geven over wat er wordt verstaan onder het permanent onderhoudsspoor. Dit kan door aan te geven dat er twee verschillende doelen worden nagestreefd met dit permanent onderhoudsspoor:

1. De wens om in de toekomst, meer dan tot nu toe het geval is, permanent onderhoud aan het belastingstelsel te kunnen uitvoeren zodat het belastingstelsel steeds aan blijft sluiten bij een veranderende omgeving en de wensen die daaruit voortvloeien. Dit is dus een invulling van de wens is om gemakkelijker en sneller wijzigingen te kunnen aanbrengen in het stelsel.
2. De onderwerpen verder te brengen die niet tot de opdracht van de stuurgroep behoren (aanpassing i.v.m. urgente knelpunten en meekoppelkansen), maar wel wensen/behoefte tot aanpassing zijn.

Ad 1: permanent onderhoud

In de afgelopen decennia is het gebruikelijk geweest om het belastingstelsel van de waterschappen ongeveer één keer in de tien jaar fundamenteel tegen het licht te houden. Als de voorstellen die uit dergelijke studies voortkomen tot wijziging van regelgeving leiden, vergt dit vanwege het omvangrijke en fundamentele karakter vaak een langdurig en intensief traject van ontwikkeling en parlementaire behandeling. Hierdoor kan het in de praktijk gebeuren dat de inkt van een wetswijziging nog niet droog is als bepaalde ontwikkelingen alweer om aandacht en misschien zelf om een nieuw verbetering- of aanpassingstraject vragen. Het permanent onderhoudsspoor waarover de Ledenvergadering heeft gesproken zou moeten leiden tot een eenvoudiger aanpassingstraject dat frequentere en snellere wijzigingen mogelijk maakt.

Ad 2: onderwerpen die in het huidige traject niet worden meegenomen

Het huidige traject Aanpassing Belastingstelsel 2020 richt zich op het oplossen van een aantal urgente knelpunten in het stelsel (zowel in de watersysteemheffing als in de zuiverings- en de verontreinigingsheffing) en het meenemen van een aantal meekoppelkansen. Dit zijn voorstellen waarvan in het voorafgaande traject van de CAB was gebleken dat daarvoor groot draagvlak was. Het aanpassingstraject heeft dus een beperkte scope. Daarmee is echter niet gezegd dat er bij de waterschappen geen andere wensen leven. Het Uniebestuur heeft in de Ledenvergadering van 13 december 2019 toegezegd dat andere wensen zullen worden meegenomen in

het permanent onderhoudsspoor. Zoals gezegd valt dit spoor buiten de opdracht van de Stuurgroep en zal dit onder regie van het Uniebestuur worden vormgegeven.

WELKE ONDERWERPEN Zouden EEN PLAATS IN HET PERMANENT ONDERHOUDSSPOOR KUNNEN KRIJGEN?

In de Ledenvergadering is besloten dat in ieder geval de onderwerpen die in aanloop naar de vergadering van 13 december 2019 vanuit verschillende waterschappen naar voren zijn gebracht maar geen onderdeel zijn geworden van de opdracht aan de stuurgroep, een plek krijgen in het traject van (de ontwikkeling van) het permanent onderhoudsproces. Ook gedurende het traject van de Stuurgroep zijn regelmatig onderwerpen ingebracht die een plek zouden moeten krijgen in het spoor van permanent onderhoud. Het Uniebestuur kiest ervoor om nu op hoofdlijnen inzicht te geven in de scope en aanpak van het spoor van permanent onderhoud zodat het voor partijen duidelijk wordt dat de punten die zij aanvullend aan de opdracht van de Stuurgroep hebben ingebracht, ook een plek krijgen in dat spoor. Het gaat om de volgende onderwerpen (geclusterd):

- a. Betere toepassing van het beginsel vervuiler betaalt in de zuiverings- en verontreinigingsheffing, bijvoorbeeld door het belasten van diffuse verontreiniging (medicijnresten, microplastics, landbouw), stikstof, fosfaat, riooloverstorten en effluentlozingen;
- b. Betere toepassing van het beginsel de kostenveroorzaker betaalt in de zuiveringsheffing;
- c. Watersysteemheffing: bijvoorbeeld onderscheid tussen betalen voor waterveiligheid en betalen voor waterbeheer, samengestelde aanslag deels gebaseerd op het tarief ongebouwd en deel op tarief natuur bij combinatie landbouw-natuurbeheer.
- d. Mogelijkheden om goed gedrag te kunnen belonen (bijv. huishoudens die afkoppelen), eventueel ook buiten de fiscaliteit om;
- e. Meer mogelijkheden om waardevol afvalwater te valoriseren, desnoods buiten de fiscaliteit om;
- f. Het woonruimteforfait in de zuiverings- en de verontreinigingsheffing;
- g. De positie van Natuur: zowel als betalende categorie als qua omvang van de betaling.

AANPAK

De afgelopen maanden hebben we, ook vanuit het traject van de Stuurgroep, input ontvangen vanuit verschillende waterschappen en stakeholders. Tevens hebben, tot het niveau van de minister van I&W, gesprekken plaatsgevonden over de wens om aan de slag te gaan met het permanent onderhoudsspoor. De twee doelen die gediend moeten worden met het permanent onderhoudsspoor (makkelijker wijzigingen door kunnen voeren en inhoudelijke aanpassingen) zijn nauw met elkaar verbonden. Als het namelijk eenvoudiger wordt om aanpassingen te doen in het stelsel kunnen inhoudelijke thema's daarbinnen ook makkelijker opgepakt worden. Het Uniebestuur kiest er daarom ook voor om op korte termijn een opdracht te geven voor een fiscaal juridisch onderzoek naar de mogelijkheden om op een eenvoudigere manier onderhoud te kunnen plegen aan het belastingstelsel zodat het belastingstelsel steeds aan blijft sluiten bij een veranderende omgeving en de wensen die daaruit voortvloeien. We denken hierbij bijvoorbeeld aan de mogelijkheden om meer via een ministeriele regeling te regelen in plaats van door middel van wetgeving. We zetten erop in om deze opdracht gezamenlijk te geven met het ministerie van I&W omdat de uitkomst van dit onderzoek hun werk als stelselverantwoordelijke voor het belastingstelsel van de waterschappen mogelijk ook eenvoudiger kan maken in de toekomst (niet voor alles langs de TK). Verwachte oplevering van dit onderzoek is voorjaar 2021.

Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zullen we samen met I&W en de waterschappen kijken of en op welke manier de inhoudelijke onderwerpen van de groslijst binnen het spoor van permanent onderhoud kunnen worden opgepakt en wie hierin het voortouw zal nemen. Ook het inwinnen van extern advies op enkele deelonderwerpen kan hierbij tot de mogelijkheden behoren. Het Uniebestuur zal de waterschappen steeds op de hoogte houden van de voortgang van de werkzaamheden in dit spoor.